

Domovská stránka>Rodinné veci a dedenie>Rodičovská zodpovednosť – opatrovnícke právo a právo na styk s dieťaťom

Prebiehajúce postupy a konania v oblasti civilnej justície, ktoré sa začali v prechodnom období, budú podľa práva EÚ ďalej prebiehať. Na portáli elektronickej justície budú na základe vzájomnej dohody so Spojeným kráľovstvom príslušné informácie týkajúce sa Spojeného kráľovstva uverejnené do konca roku 2022.

Rodičovská zodpovednosť – opatrovnícke právo a právo na styk s dieťaťom**Severné Írsko****1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?**

V **zákone o deťoch (Severné Írsko) z roku 1995** sa rodičovské práva a povinnosti vymedzujú ako všetky práva, povinnosti, právomoci a záväzky, ktorá má rodič zo zákona vo vzťahu k svojmu dieťaťu. V zákone sa však neuvádza, ktoré práva a povinnosti to sú. Dospelo sa ale k záveru, že osoby s rodičovskými právami a povinnosťami majú:

povinnosť chrániť dieťa, poskytnúť mu domov a starať sa oň,
možnosť určiť, kde by dieťa malo žiť,
možnosť určiť, kto môže byť v styku s dieťaťom,
povinnosť zabezpečiť dieťaťu vzdelanie,
právo vyjadriť súhlas s vydaním pasu,
povinnosť zabezpečiť zdravotnú starostlivosť a lekársku pomoc a právo vyjadriť súhlas s takouto liečbou alebo pomocou,
právo pomenovať dieťa,
právo zabezpečiť náboženskú výchovu pre dieťa.

Rodičovské práva a povinnosti by sa mali vždy vykonávať v najlepšom záujme dieťaťa a dôležité rozhodnutia by sa mali konzultovať so všetkými osobami s rodičovskými právami a povinnosťami. Ak však nedôjde k dohode, je možné sa obrátiť na súd.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Ak boli rodičia dieťaťa v čase pôrodu zosobášení, obaja majú vo vzťahu k dieťaťu rodičovské práva a povinnosti.

Ak neboli rodičia dieťaťa v čase pôrodu zosobášení, matka nadobúda rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k dieťaťu automaticky, pričom otec môže získať rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k dieťaťu týmito spôsobmi:

svadbou s matkou,
požiadanim súdu o vydanie rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach v jeho prospech,
podpísaním dohody o rodičovských právach a povinnostiach s matkou (pozri otázku 5), alebo
zapísaním sa ako otec dieťaťa (platí to pre deti zapísané v rámci Spojeného kráľovstva po 15. apríli 2002).
Ak nezosobášený otec získal rodičovské práva a povinnosti na základe súdneho rozhodnutia, dohody alebo zápisu, tieto práva a povinnosti mu možno odňať len na základe uznesenia súdu.

Ak súd vydá nezosobášenému otcovi rozhodnutie o pobyte, musí mu takisto priznať rodičovské práva a povinnosti, ak by ich za iných okolností nemal.

Osoba, ktorá nie je rodičom dieťaťa, môže získať rodičovské práva a povinnosti na základe rozhodnutia súdu.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Osoba, ktorá má rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k dieťaťu, sa týchto práv a povinností nemôže vzdať a nemôže ich ani preniesť na inú osobu.

Môže však poveriť niekoho iného, aby vykonával tieto práva a povinnosti v jej mene.

Okrem toho osoba, ktorá nie je rodičom dieťaťa, môže získať rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k dieťaťu na základe súdneho rozhodnutia (napríklad rozhodnutie o pobyte, o núdzovej ochrane alebo o starostlivosti).

Vo všeobecnosti rodič automaticky ne stráca rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k dieťaťu iba preto, že ich získal niekto iný. Na základe rozhodnutia o adopcii sa však rodičovské práva a povinnosti prenášajú z biologických rodičov na osvojiteľov.

Ak má rodič rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k dieťaťu, môže určiť ďalšiu osobu, ktorá sa v prípade smrti rodiča stane poručníkom dieťaťa.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k dieťaťu nezanikajú rozvodom a obmedzia sa len na základe dobrovoľnej dohody alebo súdneho rozhodnutia, ktorým sa vyriešia otázky medzi rodičmi alebo medzi rodičmi a tretími stranami.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Ak rodičia nie sú zosobášení, môžu uzavrieť dohodu o rodičovských právach a povinnostiach. Dohoda musí:

mať formu stanovenú v [predpisoch \(Severné Írsko\) o deťoch \(dohoda o rodičovských právach a povinnostiach\) z roku 1996](#),

byť osvedčená, a

byť oficiálne podaná spolu s dvomi kópiami na Úrade pre starostlivosť a ochranu (*Office of Care and Protection*) na adrese Royal Courts of Justice, Chichester Street, Belfast, BT1 3JF.

Ak boli rodičia zosobášení, ale došlo k odluke alebo rozvodu, môžu sa dohodnúť, ako si budú plniť svoje rodičovské práva a povinnosti, pričom môžu túto dohodu premeniť na rozhodnutie súdu, ktoré možno neskôr pozmeniť, aby sa v ňom zohľadnili zmenené okolnosti.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

V Severnom Írsku pôsobia niekoľko agentúr, ktoré poskytujú mediačné služby a môžu pomôcť pri zmierlivom riešení sporov. Bližšie informácie nájdete na webových sídlach [UK College of Family Mediators](#), [Family Mediation Northern Ireland](#), [Barnado's Northern Ireland](#), [Family Support Northern Ireland](#), [Dispute Resolution Service Northern Ireland](#) a [Mediation and Counselling Northern Ireland](#).

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Súdy v Severnom Írsku majú k dispozícii široký rozsah právomocí a môžu rozhodovať najmä vo veciach týkajúcich sa:

premiestnenia dieťaťa zo Severného Írska,

pobytu (kde a s kým má dieťa žiť),

styku (kedy, kde a s kým sa môže dieťa stýkať),
výživného,
vzdelania,
náboženskej výuky,
lekárskeho ošetrovania,
správy majetku dieťaťa.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Súdy podľa možnosti uznávajú potrebu flexibilných a praktických dohôd. Takže ak je dieťa v starostlivosti jedného z rodičov, tento rodič musí byť schopný prijímať potrebné rozhodnutia, kým je dieťa v jeho starostlivosti.

Zároveň sa však očakáva, že dôležité rozhodnutia sa prediskutujú s druhým rodičom a vyriešia sa zmierlivo. Ak však nedôjde k dohode, súd môže vydať rozhodnutie o osobitných otázkach (na základe ktorého sa vyrieši určitá otázka) alebo rozhodnutie o zákaze niektorých úkonov (v ktorom sa určí druh rozhodnutí, ktoré nemožno prijímať bez súhlasu súdu).

Ak je v platnosti rozhodnutie o pobyte dieťaťa, nikto nesmie zmeniť priezvisko dieťaťa ani dieťa premiestniť zo Spojeného kráľovstva na dlhšie ako jeden mesiac bez písomného súhlasu každej osoby, ktorá má rodičovské práva a povinnosti, alebo bez povolenia súdu.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Keď dieťa trávi čas s jedným rodičom, tento rodič bude robiť potrebné každodenné rozhodnutia. Očakáva sa však, že o dôležitých rozhodnutiach sa poradí s druhým rodičom.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Žiadosť o vydanie príkazu, na základe ktorého sa udelia rodičovské práva a povinnosti, by sa mala zvyčajne podať na súde pre rodinné veci (*Family Proceedings Court*). Ak však na inom súde prebiehajú iné konania v rodinných veciach týkajúce sa daného dieťaťa, žiadosť možno podať aj na tomto súde. Konania, ktoré sa začali na súde pre rodinné veci (*Family Proceedings Court*), sa môžu z viacerých dôvodov (napríklad ak sú zložité alebo sa zaoberajú otázkou všeobecného verejného záujmu) presunúť na centrum rodinnej starostlivosti (*Family Care Centre*) alebo na vrchný súd (*High Court*).

Adresy a telefónne čísla súdov sú k dispozícii na webovom sídle [Súdnej služby Severného Írska \(Northern Ireland Courts and Tribunal Service\)](#).

Existuje niekoľko formulárov, ktoré treba vyplniť a podať v príslušnej súdnej podateľni. Väčšinou ide o štandardné formuláre. Súdna podateľňa vám poskytne príslušné formuláre a vysvetlí, ako ich vyplniť. Pracovníci súdu však neposkytujú právne poradenstvo ani vám nemôžu povedať, čo máte uviesť. Taktiež je potrebné zaplatiť súdny poplatok.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Po podaní žiadosti súd stanoví dátum pojednávania a tento dátum oznámi druhej strane. Ak sa problém nevyrieši do dátumu pojednávania, sudca si vypočuje dôkazy a rozhodne. Na získanie rodičovských práv a povinností neexistuje mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Môžete požiadať o právnu pomoc. Výška poskytovanej finančnej pomoci (ak sa poskytne) podlieha posúdeniu finančnej situácie žiadateľa. Aj keď ste oprávnený na právnu pomoc, je možné, že budete musieť finančne prispieť na úhradu trov. Na základe dohody je možné splácať tento príspevok agentúre právnej pomoci (*Legal Services Agency*) počas určitého obdobia. Okrem kritérií finančnej oprávnenosti musíte splňať aj požiadavky týkajúce sa skutkovej podstaty sporu, čiže musia existovať prijateľné dôvody na začatie konania alebo obhajobu a tento postup musí byť za každých okolností primeraný.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Odvolať sa možno:

voči rozhodnutiu súdu pre rodinné veci (*Family Proceedings Court*) na centrum rodinnej starostlivosti (*Family Care Centre*) a

voči rozhodnutiu centra rodinnej starostlivosti na vrchný súd (*High Court*)

z dôvodu vydania alebo nevydania rozhodnutia.

V prípade odvolania môže vrchný súd na základe žiadosti jednej zo strán otvoriť prípad k právnej otázke a požiadať o názor odvolací súd (*Court of Appeal*).

Inak je rozhodnutie vrchného súdu konečné.

Rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci predloženej vrchným súdom je konečné.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Na súd pre rodinné veci (*Family Proceedings Court*), ktorý sa zaoberá väčšinou vecí vzťahujúcich sa na deti, možno podať žiadosť týkajúcu sa konkrétnej otázky súvisiacej s výkonom rodičovských práv a povinností. Kontaktné údaje nájdete vyššie.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

V nariadení Rady (ES) č. 2201/2003 (ďalej len „nariadenie Brusel IIa“) sa uvádzajú určité rozhodnutia týkajúce sa výkonu rodičovských práv a povinností, ktoré boli vydané v jednom členskom štáte a ktoré sa majú vykonať v inom členskom štáte.

Takéto rozhodnutie musí byť v tomto druhom štáte vyhlásené za vykonateľné. V Severnom Írsku musíte požiadať vrchný súd (*High Court*), aby takéto rozhodnutie zaregistroval.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Proti uznaniu musíte namietať na súde v inom členskom štáte, a to na základe postupov uplatniteľných na danom súde.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Konanie sa musí predložiť na súd v jurisdikcii, kde má dieťa obvyklý pobyt.

Ak súd v Severnom Írsku rozhodne, že má právomoc rozhodovať v konaní, uplatní sa právo Severného Írska.

Táto webová stránka je súčasťou portálu [Vaša Európa](#).

Privítame vašu [spätnú väzbu](#), pokiaľ ide o užitočnosť poskytnutých informácií.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Posledná aktualizácia: 11/08/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.